

drugih zapletov, ki vodijo v prezgodnjo smrt. Ob intenzivnem medicinskem zdravljenju se podaljšuje življenjska doba in tako se bolniki s PH in njihovi svojci soočajo z različnimi psihosocialnimi izzivi. S klinično raziskavo smo preučevali odziv bolnikov in svojcev na življenje s PH, predvsem smo se osredotočili na način soočanja z boleznijo. Tako v tuji kot tudi v naši literaturi je to področje še zelo slabo raziskano. Naša študija predstavlja začetek raziskovanja skupine PH bolnikov v slovenskem prostoru, in sicer tudi s psihološkimi spremenljivkami. 34 bolnikov na Kliničnem oddelku za pljučne bolezni in alergije v Univerzitetnem kliničnem centru v Ljubljani in 12 njihovih svojcev ter 30 zdravih preizkušancev je rešilo vprašalnik CRI (Coping response inventory), ki je meril prilagajanje na stres oz. na strese povezane z zdravljenjem. Ugotavljamo, da tako bolniki kot tudi svojci uporabljajo več strategij (približevanje in oddaljevanje) v odnosu do zdravih. Želeli smo primerjati tudi kvaliteto življenja evropskih in naših bolnikov. V evropski študiji je 85 % bolnikov s PH navajalo, da bolezen vpliva na njihovo delo, medtem ko je to navajalo 53,2 % slovenskih bolnikov s PH. V isti študiji je občutek frustracije in napačno razumevanje bolezni navajalo dobrih 10 % več bolnikov kot v naši. Tako evropski kot slovenski bolniki pa so si želeli imeti bistveno več informacij, kot jih sicer dobijo. Ugotovitve, ob omejitvah značilnih za klinične vzorce, podpirajo interdisciplinarno obravnavo in s tem tudi vključitev kliničnega psihologa v tim, podobno kot v tujini ali pri drugih kroničnih boleznih.

Orodje za obvladovanje psihosocialnih tveganj in absentizma (OPSA)

Saša Zorjan, Lilijana Šprah
Druženomedicinski Inštitut, Znanstvenoraziskovalni center
Slovenske akademije znanosti in umetnosti,
e-mail: sasa.zorjan@zrc-sazu.si

Psihosocialne obremenitve na delovnem mestu predstavljajo enega izmed ključnih izvorov stresa na delovnem mestu ter se povezujejo z različnimi tveganji na področju zdravja in počutja zaposlenih na delovnem mestu. Za preprečevanje negativnih posledic psihosocialnih obremenitev na delovnem mestu je ključnega pomena ustrezna ocena psihosocialnih obremenitev. Pričujoč prispevek predstavlja orodje za ocenjevanje psihosocialnih tveganj in absentizma (OPSA), ki je bil razvit z namenom presoje obremenitev na delovnem mestu in priprave ukrepov za njihovo obvladovanje. Ključni element orodja OPSA predstavlja vprašalnik, ki je sestavljen iz dveh delov. Prvi del je namenjen zbiranju sociodemografskih podatkov o zaposlenih in njihovem delovnem mestu. Drugi del vprašalnika pa je namenjen oceni različnih področij psihosocialnih tveganj na delovnem mestu. Vprašalnik sestavlja 130 postavk, ki skupaj tvorijo 17 faktorjev oziroma področij psihosocialnih tveganj. Na vprašalniku udeleženci s 5-stopenjske Likertove lestvice ocenijo, v kolikšni meri določena trditev drži za njih. Orodje OPSA je bilo pilotno testirano v 5 različnih podjetjih v Sloveniji, kjer je bil glavni namen poleg izdelave splošne ocene psihosocialnih tveganj tudi preveriti, ali orodje uspešno diferencira prisotnost različnih psihosocialnih tveganj v različnih poklicnih skupinah. Rezultati so pokazali, da je orodje OPSA uspešno pri

identifikaciji področij psihosocialnih obremenitev ter izdelavi profilov psihosocialnih obremenitev, ki so specifični za različne poklicne skupine. Orodje OPSA tako nudi zanesljiv način ocenjevanja psihosocialnih obremenitev na delovnem mestu ter oblikovanje ukrepov za naslavljanje zaznanih obremenitev.

Etika in skrb za etično zavest pri delu psihologov

Vita Poštuvan, Mirjam Erce Vratuša, Nika Kavšek, Tatjana Arnšek, Dušica Boben, Uroš Prelog
Slovenski center za raziskovanje samomora, Inštitut Andrej Marušič, Univerza na Primorskem, e-mail: vita.postuvan@upr.si

S predstavitvijo delovanja Komisije za etična vprašanja pri Društvu psihologov Slovenije (KEV) želimo poudariti pomen etike pri delu psihologa in samo vlogo komisije. KEV skrbi za etični kodeks psihologov, sledi novostim na področju etike in jih prenaša v naše okolje, izobražuje in nudi podporo posameznikom v zvezi z etičnimi vprašanji, ki se nanašajo na delo psihologa, ter daje mnenja v posameznih primerih, ki se nanašajo na etičnost ravnanja psihologov v praksi. V letu 2016 je KEV pripravila postopkovnik delovanja, s čimer povečuje transparentnost svojega delovanja, večjo strokovnost psihološkega dela in opredeljuje postopke razreševanja etičnih primerov. V zadnjem letu je KEV obravnavala 7 primerov, ki so jih posredovali člani društva ali drugi vpleteni. Vsebine primerov so se nanašale na varovanje podatkov, uporabo testov, neetično ravnanje v svetovanju in etičnost uporabe eksperimentov v izobraževalne namene. V nekaterih primerih je KEV imela funkcijo razreševanja dilem in primerov, v drugih pa je delovala kot posvetovalno telo. Zaključke mnenj KEV objavlja tudi na spletni strani DPS, s čimer ozavešča širšo strokovno javnost. KEV vsako leto organizira okroglo mizo Na krožišču etičnih dilem, na kateri se povezuje z različnimi strokami in s tem krepki sodelovanje in večja etična zavest. Magistri psihologije pa lahko sedaj podpišejo tudi Zavezo k upoštevanju etičnega kodeksa psihologov. S temi in drugimi aktivnostmi komisija skuša spodbuditi psihologe k prepoznavanju in reflektiranju (ne)etičnosti in učinkovitejšemu razreševanju dilem, tudi z njeno pomočjo.

“Palček pomagalček” - rezultat sinergij dveh strok pri premagovanju strahu pred odvzemom krvi

Zdenka Kres
Zdravstveni dom Litija, e-mail: zdenka.kres@gmail.com

V Dispanzerju za mentalno zdravje ZD Litija smo v sodelovanju z Diagnostičnim laboratorijem razvili pristop za odvzem krvi pri malčkih in predšolskih otrocih, ki močno zmanjša stresnost postopka za otroka. Ta način omogoči, da otrok pridobi pozitivno izkušnjo, ki mu pomaga pri premagovanju strahu pred invazivnimi medicinskimi postopki. Pri samem odvzemu uporabimo znanja o sposobnostih in potrebah otroka v različnih razvojnih obdobjih, ob načelih vedenjsko-kognitivnega pristopa. S tem postopek prilagodimo starosti otroka in mu omogočimo pozitivno izkušnjo. V ta namen imajo starši že predhodno možnost dobiti informacije o tem,